

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23CoP/51/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120209527
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2120209527.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Janka Benkovičová a sudcov: JUDr. Ľubica Bundzelová a Mgr. Matúš Staríček, v právnej veci starostlivosti o maloleté deti: A. B., nar. XX.XX.XXXX a C. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom u otca, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, deti rodičov – matky: D. E. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX/XXX, C., t. č. G. XXX, zastúpená: Kanisová & Kanis Advokátska kancelária, s.r.o., Ďumbierska 3F, Bratislava, a otca: D. H. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX/XXX, C., t. č. F. XX, C., zastúpený: Advokátska kancelária Lányiová, s.r.o. Nám. Sv. Michala 11, Hlohovec, za účasti Úradu Komiséra pred deti, Odborárske námestie 3, Bratislava, o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 17P/65/2020-166 zo dňa 24.11.2021, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. o úprave styku matky s maloletými deťmi **m e n í t a k**, že matka je **o p r á v n e n á** stýkať sa s maloletými deťmi

počas bežného roka každý nepárny kalendárny týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a každý párný kalendárny týždeň od piatku od 16.00 hod. do soboty do 17.00 hod., počas vianočných sviatkov každý nepárny kalendárny rok od 24.12. od 14.00 hod. do 25.12. do 17.00 hod. a každý párný kalendárny rok od 25.12. od 14.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod., každý kalendárny rok v mesiaci júl od 1. júla od 10.00 hod. do 8. júla do 17.00 hod.

Otec je povinný maloleté deti na styk s matkou riadne pripraviť. Otec maloleté deti odovzdá matke v určenom čase v mieste bydliska matky a matka maloleté deti po ukončení styku odovzdá otcovi v určenom čase v mieste bydliska otca.

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a V. **p o t v r d z u j e**.

Odvolaie matky proti výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie **o d m i e t a**.

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Trnava rozsudkom č. k. 17P/65/2020-166 zo dňa 24.11.2021 výrokom I. upravil styk matky s maloletými deťmi

počas bežného roka každý párný týždeň od piatku od 16.00 hod. do soboty do 17.00 hod., každý utorok a nepárny štvrtok od 16.00 hod. do 19.00 hod., a po uplynutí 3 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia

každý párny týždeň od piatku od 16.00 hod. do nedele do 17.00 hod. a každý utorok a nepárny štvrtok od 16.00 hod. do 19.00 hod. s tým, že matka si maloleté deti prevezme na autobusovej stanici v Trnave, kam ich privezie otec, po skončení styku maloleté deti opätovne privezie na autobusovú stanicu v Trnave, kde ich prevezme otec, miestom realizácie styku bude aktuálne bydlisko matky, pričom program počas realizácie styku určí výlučne matka;

počas Vianočných sviatkov a zimných prázdnin v nepárnom kalendárnom roku dňa 24.12. od 17.00 hod. do 25.12. do 10.00 hod. a dňa 29.12. od 11.00 hod. do 30.12. do 17.00 hod., a v párnom kalendárnom roku dňa 25.12. od 11.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod. a dňa 30.12. od 11.00 hod. do 01.01. nasledujúceho roka do 17.00 hod.,

počas Veľkonočných sviatkov každý rok od Veľkonočného (zeleného) štvrtka od 10.00 hod. do Veľkonočnej soboty do 18.00 hod.,

počas letných prázdnin každý rok od 01.07. od 10.00 hod. do 08.07. do 10.00 hod., od 15.07. od 10.00 hod. do 22.07. do 10.00 hod. od 01.08. od 10.00 hod. do 08.08. do 10.00 hod., od 15.08. od 10.00 hod. do 22.08. do 10.00 hod.,

počas jarných prázdnin každý párny rok od pondelka jarných prázdnin od 11.00 hod. do nasledujúceho piatka do 17.00 hod.;

výrokom II. zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 40P/5/2019-280 zo dňa 13.03.2020 vo výroku III. v časti rodičovskej dohody ohľadne úpravy styku s maloletými deťmi; výrokom III. uložil matke, otcovi, maloletým deťom výchovné opatrenie spočívajúce v povinnosti absolvovať psychologickú a sociálnu pomoc v CDR v trvaní 6 mesiacov za účelom poskytnutia odbornej pomoci pri riešení problémov v rodine a medziľudských vzťahov s cieľom predchádzania nepriaznivým vplyvom zaťažujúcich a konfliktných situácií v rodine a deti; výrokom IV. návrh otca na pribratie subjektu Rada pre práva dieťaťa - SR, Spartakovská 3, Trnava, do konania zamietol; výrokom V. návrh matky vo zvyšku zamietol; a výrokom VI. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne ust. čl. 5, § 24 ods. 1, 2 a 4, § 25 ods. 1 a 2, § 26, § 28 ods. 2, § 36 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. d/, § 43 ods. 1 Zákona o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov), § 2 ods. 1, § 38 ods. 1 a 2, § 40, § 121 CMP (zákona č. 161/2015 Z. z. - Civilného mimosporového poriadku), § 217 ods. 1 vety prvej CSP (zákona č. 160/2015 Z. z. - Civilného sporového poriadku), a vecne tým, že predmetom konania je rozšírenie úpravy styku matky s maloletými deťmi, a to z dôvodu nedostatočnej a pre matku obmedzenej úpravy styku, pričom v priebehu konania matka zmenila návrh a žiadala zveriť deti do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, nakoľko podľa matky deti trpia konfliktom lojality, otec je prekážkou v styku, zabraňuje a obmedzuje stretávanie detí s matkou, detí k stretávaniu nemotivuje.

Vo veci bolo naposledy rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 40P/5/2019-280 zo dňa 13.03.2020, ktorým bolo manželstvo rodičov maloletých detí rozvedené, pričom bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej boli maloleté deti na čas po rozvode zverené do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia sú oprávnení a povinní zastupovať deti a spravovať ich majetok v bežných veciach, matka sa zaviazala platiť výživné vo výške po 50 eur na každé maloleté dieťa mesačne a zároveň bol upravený styk matky s mal. A. v utorok a štvrtok od 15.00 hod. do 16.00 hod. a od 01.06.2020 od 15.00 hod. do 17.00 hod., s mal. C. stredu a piatok od 15.00 hod. do 16.00 hod. a od 01.06.2020 od 15.00 hod. do 17.00 hod., pričom za miesto preberania detí bola určená adresa rodinného domu v C.. Sviatky a prázdniny neboli upravené, okrem Vianočných sviatkov dňa 24.12.2020 od 10.00 hod. do 19.00 hod. u matky. Zároveň súd uložil výchovné opatrenie - psychologické poradenstvo u akreditovaného subjektu Tenenet, o. z. v rozsahu 80 hodín za účelom nápravy komunikácie a vzťahu rodičov a detí a znovunavrátania akceptovania matkinej roly v živote detí.

Po rozvode manželstva sa otec s chlapcami odsťahoval zo spoločnej domácnosti z domu v C. k jeho rodičom, matka zase k svojmu otcovi do domu vo G.. Súd prvej inštancie konštatoval, že od začiatku konania sa pokúsil rodičov primäť k dohode o úprave styku, a to takým spôsobom, že postupným rozširovaním styku matky s deťmi nad rámec ostatnej úpravy, za súčinnosti všetkých zúčastnených strán, sa snažil prirodzeným postupom nastaviť takú úpravu styku, ktorá by bola vyhovujúca pre všetkých zúčastnených. Týmto spôsobom postupne rozšíril úpravu už po prvom pojednávaní skúšobne na jeden víkendový deň v priebehu 2 týždňov, následne na ďalšom pojednávaní o ďalší víkendový deň, neskôr

aj o prespatie cez víkend každý párný týždeň. Rovnako súd sa snažil eliminovať prítomnosť otca pri styku chlapcov s matkou, resp. nechávať matke voľný priestor pre styk s chlapcami bez akýchkoľvek zásahov zo strany otca, aj v podobe neviazania stretávania sa len na dom v C., v ktorom žili v čase pred rozvodom všetci ako rodina. Matke sa tak podarilo čiastočne obnoviť narušený vzťah so synmi, aj keď to nebolo v žiadnom prípade podľa jej úplných predstáv. Obaja rodičia počas realizácie stretnutí v zmysle pokynu súdu zasielali správy o priebehu stretnutí, resp. o vnímaní nálad detí počas stretnutí, o tom, čo o stretnutí reprodukovali deti následne svojím vnímaním, za účelom zistenia prípadných potrieb v nastavení najlepšieho formátu stretávania sa.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že napriek postupnému rozširovaniu styku matky s chlapcami nebolo možné uzatvoriť dohodu rodičov o styku matky s maloletými deťmi. Súd prvej inštancie z prehľadov stretávaní od rodičov nezistil žiaden dôvod, aby styk nebolo možné rozšíriť, naopak, je presvedčený, že úprava styku, hoci dohodnutá rodičmi vo forme rodičovskej dohody pri rozvode manželstva, je nedostatočná, nezodpovedajúca dôležitosti úlohy matky v živote detí, nepredstavuje ani predpoklad pre zachovanie rovnocenného vzťahu k obidvom rodičom, a teda nezodpovedá v uvedenom rozsahu potrebám maloletých detí. Súd považoval čas od začatia konania za dostačujúci na to, aby boli preverené možnosti ohľadne styku v kalendárnom týždni, ako aj počas víkendov, resp. sviatkov a prázdnin. Na základe uvedeného nič nebráni tomu, aby súd nastavil v podstate tradičný model fungovania úpravy styku počas bežného týždňa, a po uplynutí 3 mesiacov súd rozšíril víkendový styk o ďalšie prespatie, teda každý párný týždeň od piatku od 16.00 hod. do nedele do 17.00 hod.. Nakoľko chlapci u matky zatiaľ prespali len párkrát, súd sa rozhodol víkend s prespatím na 2 noci nariadiť až po 3 mesiacoch, aj keď je zrejme, že u chlapcov nepôjde o obavu pred neistotou alebo cudzím prostredím, súd skôr sledoval ten cieľ, aby si chlapci za uvedené obdobie nastavili a prispôbili svoj doterajší režim novovzniknutej situácii tak, aby pobyt s matkou cez víkend bol pre nich naplnený a zmysluplný, aby zažili príjemne strávené spoločné chvíle, pričom si splnili aj svoje školské povinnosti, stretli sa s kamarátmi, zároveň prípadne pomohli mame aj s domácimi prácami, ak by to potrebovala, navštívili kamarátov, rodinu zo strany matky. Počas víkendov určených na stretnutie s mamou bude zároveň povinnosťou matky deti obslužiť pri ich aktivitách, tzn. zaviesť, odvieť deti na prípadné koníčky, robiť im spoločnosť (hasičské súťaže, kostol, kino...atď.), pričom do uvedeného víkendového času sa nebude angažovať otec a tento spôsob fungovania otec deťom vysvetlí. Nie je žiadúce, aby otec v čase, ktorý súd vyhradil na stretávanie matky s deťmi, akýmkoľvek spôsobom do uvedeného zasahoval, ak si to matka detí samozrejme neželá. Obe deti sú už vo veku, a to aj mladší C., aby si potrebné veci na víkend s mamou vedeli pripraviť sami tak, aby im nič nepochovalo, prípadne niektoré veci môžu mať nachystané permanentne na dome u mamy, ak by to tak bolo jednoduchšie. Ohľadom miesta prebratia a odovzdania detí došlo medzi rodičmi k dohode, že ním bude neutrálne miesto - autobusová stanica Trnava. Ohľadom miesta realizácie styku súd určil aktuálne bydlisko matky. Doposiaľ matkou rešpektované želanie otca a detí stretávať sa výlučne na dome v C. sa neosvedčilo, nakoľko matku zväzovalo vo forme realizácie styku s deťmi, deti zrejme pod vplyvom otca nechceli s matkou ísť nikam inam z domu, pričom po odsťahovaní sa matky z domu tento dom sa postupne pre ňu stával cudzím prostredím, kam chodila vyslovene len za účelom realizácie stretnutí s deťmi, dom bol ináč neobývaný a v posledných týždňoch chladný, nekúrilo sa v ňom, nebolo možné tak na uvedenom mieste realizovať plnohodnotné stretnutia matky s chlapcami. Ak bolo v záujme otca (ináč zároveň prezentovanom záujmom detí) realizovať styk s deťmi na dome v C., nemožno od matky očakávať, aby dom, v ktorom nebývala, udržiavala v obývateľnom stave. Práve naopak, ak na tejto požiadavke trval otec, bolo jeho povinnosťou zabezpečiť plnú vybavenosť a funkčnosť domu tak, aby sa styk mohol realizovať podľa želaní detí. Ak toto otec nezabezpečil, potom súd z uvedeného dôvodu miesto realizácie styku určil bydlisko matky tak, ako je to zvyčajné v obdobných prípadoch, kedy rodič nemajúci dieťa vo svojej starostlivosti tradične realizuje styk s deťmi tam, kde on sám žije, čiže v mieste jeho bydliska, kde má svoje zázemie. V uvedenom prípade matka žije u svojho otca, čiže v rodinnom dome starého otca maloletých detí vo G., ktoré miesto súd určil ako miesto realizácie stretávaní, deti tak môžu navyše upevniť svoj vzťah aj so širšou rodinou zo strany matky.

Ohľadne stretávania sa mimo bežného styku počas sviatkov a prázdnin súd prvej inštancie zvolil takú formu, ktorá predstavuje rovnomerné rozdelenie uvedeného času pre oboch rodičov, pričom nič nebráni tomu, aby v prípade dohody si napríklad rodičia vymenili prázdninový týždeň, avšak musí byť zachovaný vymedzený rozsah styku. Súd má za to, že takto nastavená úprava styku autoritatívne zo strany súdu

bola nutná, nakoľko od začatia konania sa styk začal obnovovať, vzťahy sa na čas zlepšili, avšak po prázdninách ani otec ani maloleté deti úpravu dohodnutú na pojednávaniach nedodržiavali, čo pre matku viedlo k pocitom neistoty, keď matka na deti musela vyčkávať v podstate v „cudzom“ dome, prípadne v aute, uvedené neprinášalo spokojnosť na žiadnej strane. Súd má za to, že nastavená úprava zastabilizuje situáciu v rodine a prinesie ovocie v podobe obnovenia stratenej dôvery a úcty detí k matke aj naopak.

Súd prvej inštancie nateraz nepovažoval za vhodné nariadiť striedavú starostlivosť a túto vo výroku V. rozsudku zamietol, nakoľko jej predpokladom je hlavne potreba zdravej a konštruktívnej komunikácie medzi rodičmi, pričom táto je v uvedenej rodine výrazne narušená, medzi rodičmi existuje disharmónia, rodičia nevedia navzájom veci ohľadne detí racionálne odkomunikovať, doposiaľ strávený čas chlapcov s matkou od rozvodu bol nateraz pomerne zriedkavý, situácia si ešte žiada zastabilizovanie stretávaní chlapcov s matkou, pričom striedavá starostlivosť nevyhovuje nateraz ani jednému z chlapcov. Predpokladom pre nariadenie striedavej osobnej starostlivosti je, že musia byť lepšie zaistené potreby dieťaťa, ako je tomu pri osobnej starostlivosti jedného rodiča, uvedené však v konaní preukázané nebolo, pričom aj vzhľadom na vyslovený názor maloletých detí, ktoré túto formu vyslovene odmietli, súd návrh na striedavú starostlivosť zamietol.

Nakoľko došlo k novej úprave styku, súd prvej inštancie vo výroku II. zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 40P/5/2019-280 zo dňa 13.03.2020 v časti rodičovskej dohody ohľadne styku matky s maloletými deťmi.

Na poslednom pojednávaní bolo zo strany kolízneho opatrovníka navrhnuté výchovné opatrenie pre rodičov a maloleté deti prostredníctvom CDR, pričom s uvedeným súhlasili aj obaja rodičia. Otec nebol úplne presvedčený o pozitívnom výsledku, nakoľko už viaceré nariadené formy výchovných opatrení nespĺnili očakávania. Z priebehu celého konania je ale zrejmé, že rodičia maloletých detí situáciu po rozpade ich manželstva dostatočne nezvládajú, od otca sa očakáva zvýšená motivácia chlapcov k rozvinutiu vzťahu k matke, pozitívne pôsobenie a zdôraznenie dôležitosti úlohy matky v živote detí, od matky zase prehĺbenie komunikácie k deťom, získanie si ich priazne a narušenej dôvery. Uvedené nedostatky tak bránia v konečnom dôsledku konštruktívnej realizácii styku matky so synmi, pričom rodičia spolu riadne nekomunikujú ani v záujme spoločných detí, čo bolo aj jedným z dôvodov nenariadenia striedavej osobnej starostlivosti. Súd preto dospel k záveru, že je potrebné, aby rodičia ako aj maloleté deti absolvovali výchovné opatrenie v zmysle § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine, a síce v podrobovaní sa odbornému psychologickému poradenstvu, nakoľko je to potrebné v záujme všetkých zúčastnených. Odborné psychologické poradenstvo bude poskytnuté v trvaní 6 mesiacov, a to terénnymi pracovníkmi CDR, pričom intervaly poradenstva určí psychológ podľa potreby a vývoja. Cieľom odborného poradenstva bude riešenie problémov v rodine a medziľudských vzťahov s cieľom predchádzania nepriaznivým vplyvom zaťažujúcich a konfliktných situácií v rodine detí, a teda zlepšenie vzájomného rešpektovania sa v úlohe rodiča maloletých detí a usmernenie rodičov ohľadom ich spoločnej zodpovednosti za ich výchovu a vývin.

Súd prvej inštancie výrokom IV. napadnutého rozsudku zamietol návrh otca na pribratie do konania subjektu Rada pre práva dieťaťa - SR, Spartakovská 3, Trnava, nakoľko účastníci s uvedeným subjektom spolupracovali aj bez jeho účasti v konaní, jeho spoluprácu vyhodnotili ako prínosnú, avšak súd nevidel dôvod, aby bolo potrebné uvedený subjekt priberať do konania v uvedenom štádiu, a to už aj vzhľadom na prítomnosť iného účastníka hájaceho záujmy maloletého, a to aj popri Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 a § 58 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania s odôvodnením, že v mimosporových konaniach je v zásade vylúčený nárok na náhradu trov konania, pričom súd nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. CMP.

Otec maloletých detí podal proti rozsudku odvolanie podaním zo dňa 15.12.2021, doplneným podaniami zo dňa 12.01.2022 a dňa 06.02.2022. Odvolanie otca a nasledovné podania boli podané elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu.

Otec v odvolaní žiadal, aby súd upravil styk matky s maloletými deťmi podľa želania maloletých detí, a to každý párny týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod., každý nepárny týždeň v utorok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a v sobotu v čase od 11.00 hod. do 17.00 hod. a počas vianočných a veľkonočných sviatkov v čase od 10.00 hod. do 15.00 hod. (bez uvedenia konkrétneho dňa, kedy by sa mal styk s deťmi počas sviatkov realizovať) s tým, že matka si prevezme deti v mieste ich trvalého bydliska. Vyslovil výhrady k postupu súdu prvej inštancie, ktorý v konaní neprihliadol na záujem maloletých detí a nimi opakovane vyslovený názor, hoci deklaroval opak. Otec uviedol, že deti sa chcú stretávať s ich mamou, ale majú svoje predstavy, ktoré by mal súd rešpektovať. Namietal tiež nepríbratie subjektu Rada pre práva dieťaťa do konania a taktiež uloženie výchovného opatrenia, nakoľko súd neprihliadol na ním zabezpečené správy psychologičky I. C., ktorá s maloletými hovorila v jeho neprítomnosti a konštatovala, že nie sú traumatizovaní a nepotrebujú odbornú pomoc.

Prílohou odvolania otca je list maloletých detí, v ktorom vyjadrili vôľu sa stretávať s matkou v takom rozsahu, aby u nej nemuseli prespávať. V liste, ktorý je podpísaný oboma deťmi, je uvedený: „Ja mám názorov viacej a aj tak ma nikto nepočúva. To, že máme chodiť do Trnavy, to je úplná zbytočnosť. Dobré, do G. chodiť budem ale v prípade, že budem chcieť ísť domov, mama ma zavezie. Inak si beriem prvý autobus do C. a idem domov. Čo sa týka prespávania, ja nemám na to silu. Vo G. nebol nikdy môj domov a nikdy nebude. A preto mi príde ako úplný nezmysel chodiť tam spať. A čo keď bude škola!? Kedy sa mám učiť? Veď aj ja som len človek a tiež chcem ísť von s kamarátmi a voľný čas.“

Dňa 12.11.2021 bola na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava spísaná zápisnica za prítomnosti oboch rodičov. Otec uviedol, že synovia sa s matkou stretávajú v zmysle posledného rozhodnutia súdu, obaja chodia pravidelne, A. asi na hodinu, C. na dlhšie. Obaja rodičia potvrdili, že stretnutia prebiehajú na dome v C., synovia nechcú chodiť do G.. Matka uviedla, že synovia k nej chodia, ale iba cez týždeň, väčšinou na hodinu, niekedy aj dlhšie, a to hlavne C.. Deti nechcú, aby ich matka vyzdvihovala v škole. Stretnutia prebiehajú v dome v C., kde nie sú vytvorené podmienky na stretávanie.

Matka maloletých detí podala proti rozsudku odvolanie podaním zo dňa 18.01.2022, a to voči výrokom I., II., IV. a V.. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Alternatívne žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach zmenil tak, že zverí deti do striedavej osobne starostlivosti.

Matka poukázala na priebeh aktuálneho súdneho konania a závery znaleckého posudku vypracovaného v predchádzajúcom konaní sp. zn. 40P/5/2019, z ktorých vyplýva, že deti sú negatívne ovplyvňované otcom, pričom ona vzhľadom na rozsah a spôsob realizácie styku nemá žiadnu možnosť na maloleté deti vplývať svojou výchovou. V prejednávanej veci sa prvoinštančný súd opakovane pokúšal o zmierné riešenie, avšak po počiatočnej snahe otca umožniť rozšírenie styku, sa situácia vrátila do stavu, kedy matka nemá takmer žiadny styk s maloletými deťmi. Aj z podaného odvolania otca je zrejmé, že otec nie je ochotný urobiť absolútne nič pre znovu obnovenie vzťahov matky s maloletými deťmi. Príkladom môže byť stav, kedy sa maloleté deti stretávali s matkou výlučne iba v rodinnom dome v C., odmietali sa s matkou stretávať vo G. s odôvodnením, že to nie je ich domov, keď si odmietali sadieť s matkou do jej osobného motorového vozidla s odôvodnením, že šoféruje nebezpečne a ďalšie a ďalšie skutočnosti, ktoré matke doslova znemožňovali styk s maloletými deťmi. Otec takýmto spôsobom matke priamo zabráňuje v akomkoľvek atraktívnom trávení času s mal. deťmi, pričom je zrejmé, že obdobným prístupom sa vzťahy medzi matkou a maloletými deťmi nemôžu reparať takým spôsobom, ako to predpokladal napríklad aj znalec vo svojom znaleckom posudku. Za veľmi dôležité pre rozhodnutie súdu matka považuje vyjadrenia pracovníkov Komisárky pre deti, ktorí opakovane popisovali, ako prirodzene a spokojne sa maloleté deti správali pri návšteve bojnickej zoologickej záhrady, keď nevedeli, že sú

pri tomto kontakte pozorované zo strany pracovníkov komisárky pre deti. Matka na synoch pozorovala pravidelne, že akonáhle sa dostanú spod dohľadu a dozoru otca, ich správanie k matke sa zásadne mení a je úplne normálne, čo bolo v konaní potvrdené aj pracovníkmi Komisárky pre deti. Aj na základe uvedeného má matka za to, že negatívne ovplyvňovanie maloletých detí zo strany otca bolo opakované aj v tomto konaní dostatočne dôveryhodným spôsobom preukázané. Je úlohou súdu zisťovať materiálnu pravdu a nie je možné sa uspokojiť s tvrdeniami otca o tom, že maloleté deti to tak chcú, pričom je potrebné zistiť prečo to maloleté deti tak chcú. Ak na takto agresívny odpor maloletých detí neexistujú žiadne podstatné príčiny, je namieste venovať zvýšenú pozornosť tomu, či by matkou navrhovaný podstatne rozšírený styk s maloletými deťmi nebol v najlepšom záujme maloletých detí a či by neodstránil ten nedefinovaný odpor najmä maloletého A.. Je pritom zrejmé aj z vykonaného dokazovania a aj z priloženého vyjadrenia maloletých detí k odvolaniu otca, že je to práve maloletý A., ktorý so sebou strháva aj maloletého C., ktorý už vonkoncom nemá žiadny problém tráviť čas s matkou. Matka má za to, že jej vzťah so synmi nie je na základe súčasnej úpravy možné ďalej reparaovať, nakoľko nápravu týchto vzťahov otec blokuje, a to či už priamo počas styku, alebo osočovaním matky mimo styku. Práve z vyššie uvedených dôvodov je preto podľa názoru matky potrebné poskytnúť maloletým deťom viac času, ktorý by mohli bez obmedzení zo strany otca stráviť s matkou tak, aby matka mohla uplatňovať svoj výchovný vplyv, svoje názory a postoje tak, aby maloleté deti mali možnosť opätovne zažívať s matkou normálny rodinný život, ktorý nebude poznačený bojom otca proti matke.

V priebehu odvolacieho konania podala matka dňa 08.02.2022 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiada, aby súd do právoplatného skončenia konania upravil jej styk s maloletými deťmi v rozsahu, ktorý zodpovedá rozhodnutiu súdu prvej inštancie (napadnutým rozsudkom) o úprave styku po uplynutí tzv. adaptačnej fázy. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila tým, že od roku 2019 nemá adekvátny rodinný život s deťmi, ktorý zaručuje Ústava SR, Dohovor o ľudských právach, Zákon o rodine, pričom otec svojím dlhodobým postojom chce vymazať matku zo života detí, dlhodobo ju pred deťmi vykresľuje v negatívnom svetle, deti sú dlhodobo štvané proti matke, keď otec ignoruje, že deti k životu pre ich správny psychický vývoj matku potrebujú. Keďže voči rozsudku podali odvolanie obaja rodičia maloletých detí, čím sa rozhodnutie môže predĺžiť o ďalšie mesiace, matka žiada o dočasnú úpravu styku aspoň v rozsahu, ktorý bol určený (zatiaľ neprávoplatným) rozsudkom súdu prvej inštancie. Matka tiež poukázala na závery znaleckého posudku vypracovaného v predchádzajúcom konaní vedenom pod sp. zn. 40P/5/2019, z ktorého vyplýva, že v záujme maloletých detí je pravidelný a rovnocenný styk s oboma rodičmi s tým, že každý z rodičov je schopný mať vo svojej starostlivosti dieťa.

Kolízny opatrovník vo vyjadrení zo dňa 15.02.2022 uviedol, že ich dňa 01.02.2022 kontaktovala matka maloletých detí, ktorá sa pýtala na postup kurately, pričom poukázala na to, že 3 roky nevie s deťmi vychádzať z domu, keďže ich otec manipuluje. Stretávanie podľa jej slov prebieha stále dve hodiny týždenne iba v dome v C., synovia vraj nechcú ísť nikam inam, nevedia prečo, ona však tvrdí, že nemôžu. Matke poskytli sociálne poradenstvo, bola informovaná, že rodine bude ponúknutá možnosť nadviazania dobrovoľnej spolupráce rodiny s odborným tímom CDR, s čím ona súhlasila. Dňa 03.02.2022 telefonicky kontaktovali otca za účelom doplnenia informácií k stretávaniu sa detí s matkou. Uviedol, že stretávanie prebieha podľa toho, kedy mu matka napíše sms, väčšinou v utorok a stredu v dome v C. – C. tam chodievajú od 15.00 hod., A. od 15.30 – 16.00 hod., spolu odchádzajú od matky okolo 18:00 hod. Informoval ich, že synovia boli cez vianočné sviatky aj vo G., asi 2 – 3x, odvážali a privádzali ich obaja rodičia na striedačku. Vyjadril sa, že dobrovoľnú spoluprácu s odborným tímom CDR nechce, nakoľko ju synovia nepotrebujú, podľa neho jediný, kto potrebuje pomoc, je matka.

Dňa 18.02.2022 bolo súdu doručené vyjadrenie otca, ktorý označil vyjadrenia matky v odvolaní za klamlivé a zavádzajúce. S odvolaním matky nesúhlasil. Uviedol, že dôvod postoja detí je potrebné hľadať v správaní matky, ktorá sa k nim správa direktívne a stále im chce niečo prikazovať, a to bez ohľadu na ich názor. Otec ďalej uviedol, že momentálne sa deti s matkou stretávajú tak, že mu v utorok a v stredu pošle sms správu či privedie deti na dom. Deti chodia na stretnutie, ale A. prichádza zo školy po hodine, ktorú si stanoví matka, zvyčajne je to o 15.00 hod.. Otec zopakoval, že nebráni deťom v stretávaní sa s matkou.

Úrad Komisarára pred deti sa k odvolaniam rodičov vyjadril v podaní zo dňa 21.02.2022. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne nesprávne. Komisararka pre deti sa stotožnila s odvolaním matky. Bolo preukázané, že deti sa inak správajú v prítomnosti otca a inak, keď je s nimi matka sama. Deti majú právo na starostlivosť zo strany oboch rodičov. Komisararka pre deti odporúča striedavú osobnú starostlivosť. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť.

Krajský súd v Trnave, ako súd odvolací, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 04.02.2022 rozhodol v súlade s ustanovením § 362 CMP uznesením č. k. 23CoPno/1/2022-242 zo dňa 28.02.2022 tak, že výrokom I. nariadil neodkladné opatrenie, ktorým dočasne upravil styk matky s maloletými deťmi tak, že matka je oprávnená stykať sa s maloletými deťmi každý nepárny kalendárny týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod., každý páry kalendárny týždeň v utorok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a v sobotu v čase od 11.00 hod. do 17.00 hod. s tým, že otec je povinný maloleté deti na styk s matkou riadne pripraviť, otec maloleté deti odovzdá matke v určenom čase v mieste bydliska matky a matka maloleté deti po ukončení styku odovzdá otcovi v určenom čase v mieste bydliska otca, pričom účinky neodkladného opatrenia obmedzil do právoplatného skončenia konania vo veci samej o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom; a výrokom II. vo zvyšnej časti návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

Odvolací súd mal za osvedčené, že je potrebné dočasne upraviť pomery v rodine maloletých detí z dôvodu, že predchádzajúca úprava styku sa fakticky nerealizovala a nevytvárala priestor na realizáciu styku v aktuálnom mieste bydliska matky. Odvolací súd poukázal na to, že neodkladným opatrením podaným v priebehu odvolacieho konania nemožno nahradiť rozhodnutie odvolacieho súdu o sporných otázkach, ktoré sú predmetom konania vo veci samej. Matka návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia neosvedčila potrebu upraviť styk s maloletými deťmi v rozsahu, ktorý zodpovedá rozhodnutiu súdu prvej inštancie (napadnutým rozsudkom) o úprave styku po uplynutí tzv. adaptačnej fázy. Žiadnym spôsobom sa k adaptačnej fáze v nariadenom neodkladnom opatrení ani nevyjadrila. Súd ale vzhľadom na zistené skutočnosti mal za to, že je na mieste nariadiť neodkladné opatrenie v rozsahu, ktorý bude rešpektovať názor maloletých detí na pravidelný styk počas bežného roka, a to každý nepárny týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod., každý páry týždeň v utorok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a v sobotu v čase od 11.00 hod. do 17.00 hod.. V tomto rozsahu šlo o maximálny rozsah styku, ktorý je akceptovateľný pre maloleté deti a ich otca, a minimálny rozsah styku, ktorý je možné nariadiť iba osvedčením rozhodujúcich skutočností bez vykonania riadneho dokazovania (vlastného pre rozhodovanie vo veci samej), keďže vo veci samej bolo možné rozhodnúť až po vykonaní úkonov v zmysle § 374 CSP. K úprave styku neodkladným opatrením počas sviatkov a prázdnin súd nepristúpil, nakoľko takáto úprava nebola matkou zdôvodňovaná a ani osvedčená. Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 08.03.2022.

Kolízny opatrovník v podaní zo dňa 24.03.2022 odporučil do konania prizvať súdneho znalca z odboru psychológie a doplniť znalecké dokazovanie za účelom zistenia správneho modelu starostlivosti rodičov o maloleté deti. Zároveň dal súdu na zváženie zmenu kolízneho opatrovníka z dôvodu neustálych atakov a sťažností zo strany matky maloletých detí. Na opakované útoky zo strany matky poukázal aj v podaní zo dňa 19.07.2022.

Otec v podaní doručenom súdu dňa 16.05.2022 nesúhlasil s návrhom na doplnenie dokazovania znaleckým posudkom. Chce, aby deti mali pokoj a neboli zaťažované vyšetreniami len na základe sťažností ich matky a aby kolízny opatrovník vykazoval nejakú činnosť. Zároveň nesúhlasil so zmenou kolízneho opatrovníka.

V priebehu odvolacieho konania bol súdu dňa 20.05.2022 doručený opakovaný návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia (spísaný dňa 19.05.2022), ktorým žiada, aby súd do právoplatného skončenia konania upravil jej styk s maloletými deťmi v rozsahu špecifikovanom v jej prvom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V uvedenom podaní zároveň žiadala, aby súd zmenil kolízneho opatrovníka. S návrhom na doplnenie dokazovania znaleckým posudkom nesúhlasila, pretože to

pokladá za umelé predlžovanie sporu o deti. Znalecký posudok nevyrieši problém otca akceptovať matku v živote detí, ktorý nastal po otcovom podaní návrhu na rozvod.

Z obsahu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 19.05.2022 vyplýva, že matka sa s odstupom necelých troch mesiacov domáhala nariadenia totožného neodkladného opatrenia bez preukázania zmeny skutkových okolností, ktoré by mohli byť rozhodujúce vo veci dočasnej úpravy styku. Odvolací súd poukázal na to, že v prejednávanej veci existuje už skoršie rozhodnutie týkajúce sa totožných účastníkov konania, vychádzajúce z tých istých skutkových okolností, ktoré posudzoval odvolací súd už v rámci konania sp. zn. 23CoPno/1/2022 (o prvotnom návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia). Matka maloletých detí v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 19.05.2022 neuviedla žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by preukazovali zmenu skutkových okolností od vydania predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd preto uznesením č. k. 23CoPno/2/2022-303 zo dňa 27.05.2022 konanie o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 19.05.2022 zastavil z dôvodu existencie prekážky veci rozhodnutej v zmysle § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 230 a § 329 ods. 3 CSP.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníčkou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je nutné v napadnutej časti úpravy styku zmeniť.

Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 123 ods. 2 CSP, podanie vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia.

Podľa § 125 ods. 2 CSP, podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizovanej podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

Podľa čl. 1 vety prvej Základných princípov CMP, súd postupuje v konaní v súlade s ochranou verejného záujmu a práv zaručených zákonom a prihliada na dobré mravy.

Podľa čl. 2 ods. 1 Základných princípov CMP, každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrené a chránené.

Podľa čl. 7 Základných princípov CMP, úkony účastníkov konania sa posudzujú s prihliadnutím na ich obsah. Formálne pochybenie možno namietať iba vtedy, ak by bol pri správnom procesnom postupe dosiahnutý iný výsledok konania. V záujme hospodárnosti konania a ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov konania môže súd upustiť od vykonania určitých úkonov alebo prispôsobiť ich realizáciu tak, aby dosiahol spravodlivé rozhodnutie vo veci.

V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že voči rozsudku súdu prvej inštancie podal okrem matky maloletých detí odvolanie aj otec maloletých detí. Podanie otca majúce byť odvolaním, ako aj ďalšie podania otca doručené súdu v priebehu odvolacieho konania boli podané elektronicky, pričom neboli podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Zároveň z obsahu spisu vyplýva, že odvolanie otca nebolo v lehote 10 dní doplnené predložením originálu, ani doručením elektronického podania riadne podpísaného zaručeným elektronickým podpisom. Vychádzajúc z ustanovení § 123 ods. 2 a § 125 ods. 2 CSP možno dospieť k záveru, že takto podané a nedoplnené podanie otca nemožno považovať za riadne a účinne podané odvolanie z jeho strany. Odvolací súd síce podanie otca nemohol vyhodnotiť ako účinne podané odvolanie, to však nevylučovalo možnosť odvolacieho súdu prihliadať na obsah podania otca (a jeho prílohy) ako na vyjadrenia otca podané v priebehu odvolacieho konania (t. j. ako na podanie, ktoré nie je podaním vo veci samej), a to s prihliadnutím na to, že v prejednávanej veci ide o civilné mimosporové konanie, v ktorom súd musí postupovať v súlade s ochranou verejného záujmu (ochranou maloletých detí), pričom takýto postup je v súlade s čl. 1 vetou prvou, čl. 2 ods. 1 a čl. 7 Základných princípov CMP. Odvolanie tak bolo účinne podané len matkou, a to v časti výrokov I., II. IV. V. a VI. napadnutého rozsudku.

Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

Podľa § 24 ods. 2 Zákona o rodine, ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

Podľa § 25 ods. 1 a 2 Zákona o rodine, rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode (ods. 1). Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť (ods. 2).

Podľa § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine, maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

Podľa § 121 CMP, rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

Vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa sleduje najmä záujem maloletého dieťaťa, ktorý bol ako zásada zakotvená prijatím zákona č. 175/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o rodine.

Ustanovenia citované zhora vymedzujú, že rodičovské práva a povinnosti k maloletému dieťaťu súd upravuje ako komplex oprávnení a povinností oboch rodičov s cieľom zabezpečenia riadneho a bezproblémového vývoja dieťaťa napriek okolnosti rozpadu vzťahu rodičov dieťaťa a to tak, aby každý z rodičov mal v rámci stanovenej úpravy priestor nielen na utužovanie a prehĺbovanie svojho vzťahu k dieťaťu, ale i na uplatňovanie svojho výchovného vplyvu (pôsobenia) na maloleté dieťa. To platí bez ohľadu na to, či v konkrétnej veci má dôjsť k úprave rodičovských práv a povinností rodičov dieťaťa v súvislosti s rozvodom ich manželstva, alebo k úprave práv a povinností takých rodičov dieťaťa, ktorí manželmi nikdy neboli alebo spolu nežijú (resp. nikdy nežili) či dokonca ku korekcii skoršieho rozhodnutia s prihliadnutím na hľadisko zmeny pomerov. Vo všetkých uvedených prípadoch sa tak deje predovšetkým z dôvodu nedostatku spolužitia rodičov dieťaťa, ktorý vylučuje ich spoločnú starostlivosť (a teda i spoločný výkon rodičovských práv a povinností). Je pritom zrejmé, že po celý čas trvania stavu zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti jednému z rodičov je žiaduce vytvoriť aj druhému rodičovi (popri určení mu vyživovacej povinnosti na dieťa) podmienky na to, aby sa aj on mohol podieľať na výchove dieťaťa a aby sa tak mohol i prehĺbiť pocit spolupatričnosti takýchto osôb. Nemôže byť potom pochybností ani o tom, že kým rodič majúci dieťa v osobnej starostlivosti má prakticky neobmedzené možnosti pri výchove dieťaťa a formovaní jeho osobnosti, možnosti druhého rodiča sú limitované práve časovými úsekmi vyhradenými styku dieťaťa s týmto rodičom a majú spravidla charakter len doplnkového pôsobenia na dieťa (vo vzťahu k výchove realizovanej tým rodičom, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti). Vo vzťahu k týmto otázkam má potom pre konkrétnu úpravu styku obvykle zásadný význam nielen charakter vzťahu dieťaťa a rodiča oprávneného na styk s dieťaťom, ale i vek dieťaťa a ďalšie pomocné hľadiská (rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 10CoP/7/2015-103 z 26.08.2015).

Z obsahu spisu v prejednávanej veci súd zistil, že naposledy bolo vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti meritórne rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 40P/5/2019-280 zo dňa 13.03.2020, ktorým bolo manželstvo rodičov maloletých detí rozvedené, pričom bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej boli maloleté deti na čas po rozvode zverené do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia sú oprávnení a povinní zastupovať deti a spravovať ich majetok v bežných veciach, matka sa zaviazala platiť výživné vo výške po 50 eur na každé maloleté dieťa mesačne a zároveň bol upravený styk matky s mal. A. v utorok a štvrtok od 15.00 hod. do 16.00 hod. a od 01.06.2020 od 15.00 hod. do 17.00 hod., s mal. C. stredu a piatok od 15.00 hod. do 16.00 hod. a od 01.06.2020 od 15.00 hod. do 17.00 hod., pričom za miesto preberania detí bola určená adresa rodinného domu v C.. Sviatky a prázdniny neboli upravené, okrem Vianočných sviatkov dňa 24.12.2020 od 10.00 hod. do 19.00 hod. u matky. Súd uložil výchovné opatrenie - psychologické poradenstvo u akreditovaného subjektu Tenenet, o. z. v rozsahu 80 hodín za účelom nápravy komunikácie a vzťahu rodičov a detí a znovunavrátania akceptovania matkinej roly v živote detí.

Matka sa návrhom doručeným okresnému súdu dňa 15.12.2020 domáhala rozšírenia styku s maloletými deťmi, pričom v priebehu konania zmenila návrh a žiadala zveriť deti do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní napadnutým rozsudkom upravil styk matky s maloletými deťmi počas bežného kalendárneho týždňa, ako aj počas sviatkov s tým, že pri

víkendovom styku (každý páry kalendárny týždeň) stanovil tzv. adaptačnú fázu, keď počas prvých troch mesiacov sa mal styk realizovať s prespatím na jednu noc (od piatku do soboty) a po uplynutí tejto doby na dve noci (od piatku do nedele). S touto úpravou sa nestotožnil ani jeden z rodičov, keď matka podaným odvolaním žiadala zverenie detí do striedavej osobnej starostlivosti, resp. napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, a otec žiadal užšiu úpravu styku v rozsahu bez prespania. Rozsah styku je medzi rodičmi i naďalej sporný.

Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k správne mu záveru, že je potrebné pristúpiť k zmene úpravy styku matky s maloletými deťmi z dôvodu, že predchádzajúca úprava styku sa fakticky nerealizovala a nevytvárala priestor na realizáciu styku v aktuálnom mieste bydliska matky. Po rozvođe manželstva sa otec s deťmi odsťahoval zo spoločnej domácnosti z domu v C. k jeho rodičom, matka zase k svojmu otcovi do domu vo G.. Deti počas konania odmietali chodiť do bydliska matky. Styk sa realizoval podľa tvrdení rodičov jeden až dva dni do týždňa v rozsahu niekoľkých hodín. Aj súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatoval, že zmena úpravy styku bola nutná, nakoľko od začatia konania sa styk začal obnovovať, vzťahy sa na čas zlepšili, avšak po prázdninách ani otec, ani maloleté deti úpravu dohodnutú na pojednávaniach nedodržiavali, čo pre matku viedlo k pocitom neistoty, keď matka na deti musela vyčkávať v podstate v „cudzom“ dome, prípadne v aute, uvedené neprinášalo spokojnosť na žiadnej strane. Styk sa realizoval v dome v C., ktorý nie je medzi rodičmi majetkovo vysporiadaný, pričom v dome nie sú ideálne podmienky na realizáciu styku matky s deťmi.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že deti majú výrazne odmietavý postoj k matke a tento počas konania opakovane prezentovali (viď zápisnice o pohovore s maloletými deťmi spísané na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava dňa 09.02.2021 a 05.05.2021, záznamy z vyšetrenia maloletých detí I. G. C. v Ambulancii klinickej psychológie dňa 27.04.2021, úradný záznam z výsluchu maloletých detí dňa 11.10.2021). Deti stretnutia s matkou brali ako povinnosť, od matky by chceli, aby nevyvolávala konflikty a nevracala sa k „starým veciam“. Maloletý A. uvádzal, že na stretnutiach bol z donútenia, hádky medzi nimi vyprovokovala matka, vadí mu, že na stretnutia musí chodiť, matke neverí a nechce sa s ňou stretávať. Maloletý C. sa chce stretávať ako doteraz, na dlhšiu dobu aj s prespatím k matke nechce ísť. Bolo zistené, že deti s matkou nechcú tráviť čas intenzívne, dôvodom ich správania je totálna neúcta k matke, ktorú nerešpektujú, parodujú ju a ich vzťah k nej je zlý (vyjadrenia zamestnancov Úradu Komisarára pre deti na pojednávaniach konaných dňa 12.05.2021 a 23.06.2021).

Deti v nimi podpísanom vyhlásení, ktoré otec predložil v priebehu odvolacieho konania, prejavili ochotu stretávať sa s matkou, no nie v rozsahu ako požaduje matka. Navrhli upraviť styk jeden týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a druhý týždeň v utorok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a v sobotu v čase od 11.00 hod. do 17.00 hod. a počas Vianoc v čase od 10.00 hod. do 15.00 hod.. Odmietli realizáciu styku s odovzdávaním v Trnave. Otec uviedol, že deti sa chcú stretávať s ich mamou, ale majú svoje predstavy, ktoré by mal súd rešpektovať.

Názor maloletých detí bol v konaní opakovane zisťovaný, pričom je zjavné, že okrem nevhodnosti striedavej osobnej starostlivosti o deti, nie je v ich záujme ani matkou alternatívne navrhovaná úprava styku, ktorá nezodpovedá citovému nastaveniu detí a úrovni ich vyspelosti, vzhľadom na vek, v ktorom sa deti nachádzajú.

Odvolací súd sa stotožnil so stanoviskom rodičov, ktorí zhodne odmietali doplnenie dokazovania znaleckým dokazovaním, nakoľko by sa tým konanie neúmerne predĺžilo, pričom vzhľadom na vek maloletých detí je nutné pristúpiť k čo najskoršej realizácii styku v súdom určenom rozsahu za súčasného podrobenia sa poradenstvu, ktoré bolo uložené formou výchovného opatrenia. Matka síce opakovane poukazovala na závery znaleckého posudku vypracovaného v roku 2019, tieto však boli podkladom pre predchádzajúcu úpravu styku, kedy akceptovala užší rozsah úpravy styku oproti tomu, čo požaduje v súčasnosti. Pri aktuálnom rozhodnutí je potrebné vychádzať z aktuálneho stavu vecí, keď z vykonaného dokazovania je dostatočne preukázané, že medzi matkou a maloletými deťmi a tiež medzi rodičmi navzájom sú výrazne narušené vzťahy, komunikácia medzi nimi je problematická, deti

(aj pod vplyvom otca) odmietajú styk s matkou, nechcú u nej prespávať a rozšírený styk výrazne odmietajú (i s vyhrázaním sa odchodom z obce matky autobusom, keď táto nebude prihliadať na ich názor). Odvolací súd nepovažoval v súčasnosti znalecké dokazovanie za potrebné, nakoľko súdom prvej inštancie bolo dokazovanie vykonané v dostatočnom rozsahu a poskytlo pevný základ postačujúci pre prijatie záveru o nevhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, no zároveň o potrebe rozšírenia styku. Znalecké dokazovanie tak postráda v tomto konaní dôvod a jeho nariadenie bolo by v rozpore so zásadou hospodárnosti konania.

Vzhľadom na uvedené skutkové zistenia odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodný návrh (Úradu komisára pre deti a zároveň i matky) na zverenie detí do striedavej osobnej starostlivosti, nakoľko takýto návrh je v rozpore s vykonaným dokazovaním, keď v prejednávanej veci nebolo zistené splnenie podmienok na zverenie detí do striedavej osobnej starostlivosti. Úrad komisára pre deti a matka síce v konaní opakovane poukazovali na to, že pozorovaním – monitorovaním detí z diaľky v ZOO Bojnice dňa 15.07.2021 bolo zistené, že deti sa v prítomnosti matky správali prirodzene, takéto diaľkové pozorovanie (bez možnosti zistenia bližším interakciám a obsahu komunikácie) však nemôže z hľadiska dôkaznej sily v rámci súdneho konania odôvodňovať potrebu zverenia detí do striedavej osobnej starostlivosti.

Zákonné podmienky pre zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov vyžadujú, aby boli rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, aby mali o výchovu dieťaťa záujem, aby bolo zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v jeho záujme a aby touto úpravou boli lepšie zabezpečené potreby maloletého dieťaťa. Spôsobilosť rodičov riadne vychovávať maloleté dieťa posudzuje súd v každom konkrétnom prípade samostatne a zákon súdu ukladá ex offo prihliadať na schopnosti, možnosti, pomery oboch rodičov a posúdiť záujem maloletého na takejto starostlivosti. Súdu teda vyplýva priamo zo zákona povinnosť skúmania, či striedavou starostlivosťou by mohli byť lepšie zaistené potreby dieťaťa. Záujem dieťaťa treba posudzovať z hľadísk objektívnych, nie teda z čisto subjektívneho hodnotenia výhodnosti či nevýhodnosti pozície toho-ktorého z oboch rodičov. Súd musí zohľadniť všetky zákonné kritériá, ale akú dôležitosť jednotlivým kritériám nakoniec prizná, závisí na špecifikách daného prípadu. Pritom súd vždy posudzuje celý súbor relevantných faktorov, ako vzťahy medzi dieťaťom a rodičmi, záujem rodičov o dieťa, spôsobilosť každého rodiča starať sa o dieťa, súrodenecké väzby, vhodnosť bytových podmienok, schopnosť komunikácie medzi rodičmi a samozrejme, akonáhle je to vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť dieťaťa možné, berie do úvahy aj názor dieťaťa samotného.

Z dokazovania bolo spoľahlivo zistené, že matka síce prejavuje skutočný záujem podieľať sa rovnocenne s otcom na výchove a starostlivosti o maloleté deti, avšak s ohľadom na doterajší priebeh ich stretávania ako aj s ohľadom na postoj maloletých detí k matke, by nebola striedavá osobná starostlivosť a ani matkou požadovaná (čo najširšia) úprava styku v najlepšom záujme maloletých detí, ani by neboli takto lepšie zaistené aktuálne potreby detí, ktoré v ich veku už vedia formulovať svoj názor samostatne, a pokiaľ by aj súdom nariadená takáto forma starostlivosti bola, maloleté deti by ju odmietli.

Odvolací súd preto upravil styk matky s maloletými deťmi počas bežného roka každý nepárny kalendárny týždeň v utorok a vo štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod. a každý párny kalendárny týždeň od piatku od 16.00 hod. do soboty do 17.00 hod.. Súd zároveň stanovil úpravu styku v období vianočných sviatkov (obdobie 24-26.12.) každý nepárny kalendárny rok od 24.12. od 14.00 hod. do 25.12. do 17.00 hod. a každý párny kalendárny rok od 25.12. od 14.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod., a počas letných prázdnin v mesiaci júl od 1. júla od 10.00 hod. do 8. júla do 17.00 hod. tak, aby matka mohla tráviť čas so synmi aj počas tohto obdobia, keď vo zvyšnom rozsahu sa bude realizovať styk v zmysle úpravy tzv. bežného roka. Vzťah matky s maloletými deťmi je potrebné budovať, pričom odvolacím súdom stanovená úprava styku zabezpečí jednak pravidelné stretávanie sa matky s maloletými deťmi a tiež rozvíjanie vzťahu medzi nimi nenásilnou formou, keďže deti už dlhodobo prostredie bydliska matky pomerne výrazne odmietajú a opačný prístup k realizácii styku by mal vzhľadom na vek maloletých detí na ich vzťah s matkou negatívny dopad. Maloletý A. má v súčasnosti už 16 rokov a maloletý C. 11 rokov, pobyt v domácnosti matky dlhodobo odmietajú, mimo svojho bydliska nemajú vytvorené kamarátske

vzťahy a s matkou majú dlhodobu komplikovaný vzťah, ktorý sa prejavuje aj v nevhodnej komunikácii (vyššie uvedené parodovanie matky, negatívny postoj k jej návrhom na trávenie voľného času a pod.).

Odvolaací súd dospel k záveru, že v záujme riadneho styku je potrebné, aby miesto realizácie styku bolo bydlisko matky (ktorým sa rozumie jej faktický pobyt a nie trvalý pobyt, ktorý má len evidenčný charakter). V konaní bolo preukázané, že realizácia styku v rodinnom dome v C. totiž neumožňovala realizovať výchovný vplyv matky smerom k deťom, ktoré čas s matkou aj z uvedeného dôvodu netrávili plnohodnotne, preto uložil povinnosť otcovi maloleté deti odovzdávať matke v určenom čase v mieste bydliska matky a matke maloleté deti po ukončení styku odovzdávať otcovi v určenom čase v mieste bydliska otca (ktoré je zároveň aj bydliskom detí). Bolo osvedčené, že rodičia sú schopní v prípade potreby odovzdávanie detí uvedeným spôsobom realizovať, čo vyplýva aj z podania kolízneho opatrovníka zo dňa 15.02.2022 (keď otec potvrdil, že deti boli cez vianočné sviatky aj vo G., asi 2 – 3x, pričom ich odvážali a privádzali obaja rodičia na striedačku).

V súvislosti s návrhom matky na zmenu kolízneho opatrovníka odvolaací súd poukazuje na skutočnosť, že príslušnosť kolízneho opatrovníka je v prejednávanej veci určená zákonom, a to konkrétne § 90 ods. 4 zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kolízny opatrovník bol v konaní ustanovený v súlade s § 31 ods. 2 Zákona o rodine, pričom návrh na jeho zmenu nebol predmetom odvolacieho konania (predmetom odvolacieho konania bolo odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie).

S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu odvolaací súd postupujúc v súlade § 65 a § 66 CMP rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. o úprave styku matky s maloletými deťmi v zmysle § 388 CMP zmenil spôsobom uvedeným vo výroku I. rozsudku odvolacieho súdu. Odvolaací súd zároveň rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. (o zmene predchádzajúceho rozhodnutia súdu v časti rodičovskej dohody ohľadne úpravy styku s maloletými deťmi) a vo výroku V. (o zamietnutí návrhu matky vo zvyšnej časti, t. j. v časti zverenia maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti) ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

Odvolanie matky maloletých detí smerovalo aj proti výroku IV. napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh otca na pribratie subjektu Rada pre práva dieťaťa – SR do konania. V zmysle všeobecnej úpravy CSP, ktorá platí aj pre mimosporové konanie, je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ak to zákon pripúšťa. CSP pripúšťa odvolanie iba voči uzneseniam taxatívne vymenovaným v ust. § 357 písm. a) až p). Nad rámec týchto uznesení, je v mimosporovom konaní odvolanie prípustné aj proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým sa rozhodlo vo veci samej, okrem uznesenia, ktorým súd poveril účastníka zvolaním valného zhromaždenia podľa § 304 písm. g), proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zrušení rozhodnutia o dedičstve, ak sa dodatočne zistí, že poručiteľ žije, alebo ak bolo zrušené jeho vyhlásenie za mŕtveho. Neprípustnosť odvolania znamená, že zákon výslovne vylučuje možnosť rozhodnutie súdu prvej inštancie napadnúť riadnym opravným prostriedkom. Preto výpočet prípadov, v ktorých je prípustné podať odvolanie proti uzneseniu treba považovať za taxatívny a možno ho rozšíriť len zákonom. Rozhodnutie o zamietnutí návrhu na pribratie osobitného subjektu do konania (návrhu v zmysle § 95 ods. 1 CSP) nie je v citovaných zákonných ustanoveniach § 357 CSP a § 59 CMP uvedené, preto proti nemu nie je odvolanie objektívne prípustné. Vzhľadom na uvedené odvolaací súd odvolanie matky proti výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie v súlade s § 386 písm. c/ CSP odmietol.

Podľa § 396 ods. 1 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

Podľa § 396 ods. 2 CSP, ak odvolaací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 52 CMP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

Senát odvolacieho súdu prijal rozhodnutie pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).